

De schat op Schedeleiland (Schateiland)

Bies van Ede & Robert Louis Stevenson
met illustraties van Marijn Huigen

De oude zeerover in herberg de Admiraal Benbow

Zonker Trelawney, dokter Livesey en de andere leden van onze groep hebben gevraagd of ik alles over Schedeleiland wil opschrijven. Alleen de plek waar het eiland exact ligt, houden we verborgen omdat er een grote schat zilver is achtergebleven. Dus daarom pak ik nu, in het jaar 1761, mijn pen en ga ik in gedachten terug naar de tijd dat mijn vader eigenaar van herberg de Admiraal Benbow was en een gebruide oude zeeman met een litteken over zijn gezicht een kamer kwam huren.

Ik herinner me alsof het gisteren was dat hij naar de deur van de herberg kwam geploeterd. Zijn scheepskist werd in een handkar achter hem aan gereden. Hij was een lange, sterke, zware, nootbruine man met een dichte baard waarin wat grijze haren een aanwijzing voor zijn leeftijd gaven. Zijn touwachtige vlecht bungelde over de schouder van zijn vieze blauwe overjas. Zijn handen waren ruw en zaten vol littekens. Hij had zwarte, gebroken vingernagels en het litteken waar een sabel een snee in zijn wang had gemaakt was vies. Het stak fel wit af tegen zijn bruinverbrande gezicht.

Ik herinner me dat hij de baai keurend bekeek en voor zichzelf een deuntje floot en toen losbarstte in een oud zeemanslied dat hij daarna nog vaak zou zingen:

*‘Vijftien man op de kist van het lijk
Johoho en een goeie fles rum!’*

Zijn hoge, oude en wankele stem leek geschuurd en gebroken op de ankertouwen van de zeilschepen waar hij op gevaren had. Daarna klopte hij op de deur met een stuk hout zo groot als een tentharing en toen mijn vader verscheen, vroeg hij botweg om een glas rum. Hij dronk het langzaam, als een kenner. Hij genoot van de smaak en keek nog eens goed om zich heen, naar de klippen en naar ons uithangbord.

‘Dit is een handige baai,’ zei hij uiteindelijk. ‘En een aangenaam gesitteerde grogwinkel. Veel vreemden over de vloer, maat?’

Mijn vader zei nee, weinig gasten en nooit vreemdelingen of bezoekers van ver weg, tot zijn spijt.

‘Nou,’ zei de oude zeerot, ‘dan is dit voor mij de geknipte ankerplaats. Hier jij, maatje,’ riep hij naar de man die de handkar had geduwd. ‘Breng langszij en help mijn kist omhoog sjouwen. Ik blijf hier een tijdje.’ Tegen mijn vader vervolgde hij: ‘Ik ben een simpel mens. Rum en spek en eieren, meer hoeft ik niet. En ik wil naar die rotspunt daar kunnen, om schepen te kijken. Mijn naam? Hoe je me moet aanspreken? Je zou me kapitein kunnen noemen. O, ik snap wat je bedoelt. Daar.’ En hij gooide drie of vier goudstukken op de drempel. ‘Je kunt me vertellen wanneer ik dat erdoorheen heb geijast,’ zei hij en hij keek zo gebiedend als een admiraal.

En hoe versleten zijn kleren ook waren en hoe grof hij ook sprak, hij zag er toch niet uit als een onbeduidende matroos. Hij leek een stuurman of een schipper die gewend was om te worden gehoorzaamd – of er anders op los te slaan.

De man die de handkar duwde, vertelde ons dat de postkoets hem de vorige ochtend bij herberg de Koning George had afgezet en dat hij had gevraagd welke herbergen er langs de kust stonden. Hij had goede berichten over ons

gekregen, denk ik. Onze herberg koos hij als plek om te blijven, omdat hij eenzaam en afgelegen lag. Meer kwamen we niet te weten.

Hij was een eenzame man. De hele dag hing hij met een koperen verrekijker rond in de baai of bij de klippen. Iedere avond zat hij in een hoek van de gelagkamer naast het vuur en dronk veel rum met een beetje water. Meestal antwoordde hij niet als hij werd aangesproken. Hij keek dan plotseling met een felle blik op en snoof door zijn neus als een misthoorn. Wij en de mensen die de herberg bezochten, leerden al snel om hem met rust te laten.

Elke dag als hij terugkwam van zijn wandeling vroeg hij of er zeelui langs waren gekomen. In eerste instantie dachten we dat hij dat vroeg omdat hij het gezelschap van zijn vakgenoten miste, maar uiteindelijk begon het tot ons door te dringen dat hij ze juist wilde ontlopen. Als er een zeeman in de Admiraal Benbow kwam (soms reisden die over de kustweg naar Bristol) bekeek hij hem aandachtig door het gordijn voor de deur van de gelagkamer voordat hij binnenkwam en daarna hield hij zich zo stil als een muis.

Voor mij was er niet veel geheimzinnigs aan, want in zekere zin deelde ik zijn waakzaamheid met hem. Hij had me op een dag apart genomen en me de eerste van elke maand een zilverstuk beloofd als ik zou uitkijken naar een zeeman met één been. Ik moest het hem direct laten weten als ik hem zag.

Het gebeurde de eerste maanden als ik mijn beloning kwam halen vaak genoeg dat hij alleen maar snoof en me een dodelijke blik toewierp. Maar binnen een week veranderde hij dan weer van gedachten. Hij kwam me mijn muntje brengen en herhaalde zijn bevel om uit te kijken naar de ‘varenskast met maar één poot’.

Dat ik regelmatig van die gast met die ene poot droomde, hoef ik vast niet uit te leggen. Op stormachtige nachten, als de wind de vier hoeken van het huis liet schudden en de branding door de baai en langs de klippen brulde, zag ik hem voor me in duizend gedaanten en met duizend duivelse uitdrukkingen op

zijn gezicht. De ene keer was het been bij de knie afgezet, dan weer bij de heup. De volgende keer was hij een monsterlijk soort wezen met een been dat in het midden van zijn lichaam zat. Hem zien springen en rennen terwijl hij me langs greppels en heggen achtervolgde, was de ergste nachtmerrie. En al met al heb ik door deze fantasieën behoorlijk geleden voor mijn maandelijks muntje.

Hoewel ik echt doodsbang was bij de gedachte aan de varengast met maar één poot, was ik veel minder bang voor de Kapitein zelf dan andere mensen. Er waren avonden dat hij meer rum met water dronk dan hij kon verdragen en dan zong hij woeste oude zeemansliederen zonder op iemand te letten. Heel soms gaf hij een rondje en dwong iedereen dan naar zijn verhalen te luisteren of een refrein mee te zingen. Vaak heb ik het huis horen galmen van dat 'Johoho en een goeie fles rum'. Alle bezoekers zongen uit angst mee en de een zong nog harder dan de ander om onder zijn woedende gesnauw uit te komen. Want in deze bui was hij de grootste dwingeland die je ooit gezien hebt. Hij sloeg met zijn hand op de tafel om stilte af te dwingen. Hij vloog op in een vlaag van woede vanwege een vraag, of soms juist omdat niemand iets vroeg en hij dus dacht dat er niet werd geluisterd. En niemand mocht weg tot hij zich slaperig had gedronken en naar bed sjokte.

Het waren vooral zijn verhalen waar de mensen in de buurt het bangst om waren. Vreselijke verhalen vertelde de Kapitein, over aan de galg geknoopt worden en over kielhalen, over stormen op zee en de eilanden Dry Tortugas in de Golf van Mexico en over woeste belevenissen in de Cariben.

Als je zijn verhalen mocht geloven, had hij gevaren met een stel van de kwaadaardigste mannen die God ooit op zee heeft gelaten. De taal waarin hij zijn verhalen vertelde, schokte onze plattelandsbevolking bijna net zo erg als de misdaden die hij beschreef.

Mijn vader zei altijd dat dit het einde van de herberg was, want binnenkort zouden de burens en de andere bezoekers niet meer komen omdat ze werden getiranniseerd en gekleineerd en omdat ze bibberend naar bed gingen. Maar

ik geloof eerlijk gezegd dat de aanwezigheid van de Kapitein onze zaak juist goed heeft gedaan. De mensen waren wel bang, maar achteraf vonden ze het toch ook spannend. Het was een fijn soort opwinding in een saai plattelandsleven en er was zelfs een groep jonge mannen die deden alsof ze hem bewonderden, hem een 'echte zeerot' en een 'zeebonk' noemden en meer van zulke bijnamen en die zeiden dat mannen als hij ervoor zorgden dat Engeland heerste over de wereldzeeën.

Er was wel een andere manier waarop hij de herberg te gronde richtte, want hij bleef maar logeren, week na week en maand na maand, toen zijn voorschot allang opgebruikt was. Toch had mijn vader nooit het lef om meer geld te vragen. Als hij er ooit iets over zei, snoof de Kapitein zo hard dat het leek alsof hij brulde en hij staarde mijn vader zó akelig aan, dat die snel de gelagkamer uit liep. Ik heb hem handen zien wringen na zo'n afwijzing en ik ben er zeker van dat de spanning en de angst zijn vroege en ongelukkige dood enorm hebben versneld.

In tijd dat hij bij ons was, veranderde de Kapitein nooit iets aan zijn kleren, op een paar kousen na, dat hij van een rondreizende verkoper kocht. Een van de hanenveren op zijn hoed knakte en hij liet hem sindsdien bungelen, hoewel het een grote ergernis was als het stormde.

Ik herinner me zijn jas, die hij boven in zijn kamer repareerde en die uiteindelijk uit niets meer bestond dan lappen. Hij schreef nooit een brief en ontving er nooit een. Hij sprak nooit met iemand anders dan de burens en dan nog alleen als hij dronken was. De grote scheepskist had geen van ons ooit open gezien.

De Kapitein kreeg maar één keer weerwoord en dat was aan het einde, toen mijn arme vader al zo ver was afgetakeld dat hij het niet lang meer zou maken.

Dokter Livesey kwam op een middag laat langs om de patiënt te zien, kreeg een hap te eten van mijn moeder en ging de gelagkamer in om een pijp te roken totdat zijn paard uit het dorpje naar de herberg werd gebracht, want

we hadden geen stal bij de herberg. Ik volgde hem naar binnen en ik herinner me nog goed het verschil tussen de nette, slimme dokter, met zijn spierwitte pruik en zijn heldere, zwarte ogen en goede manieren, die afstaken tegen de boerenpummels van het platteland, maar ook tegen die smerige en luidruchtige vogelverschrikker die zwaar in de lorum van de rum aan de stamtafel zat. Plotseling begon hij – de Kapitein dus – zijn eeuwige lied te zingen:

*‘Vijftien man op de kist van het lijk
Johoho en een goeie fles rum!
De duivel maakt iedere zeerover rijk.
Johoho, en een goeie fles rum!’*

Ik had steeds gedacht dat die ‘kist van het lijk’ de grote scheepskist boven in zijn kamer was en die gedachte raakte in mijn nachtmerries vermengd met de eenbenige varengast. Maar intussen hadden we allemaal al lange tijd niet meer naar de tekst van het lied geluisterd. Alleen voor dokter Livesey was het lied nieuw en ik zag dat hij er niet vrolijk van werd, want hij keek boos op uit zijn gesprek met de oude meneer Taylor over een nieuw middel tegen reumatiek.

Langzaamaan werd de Kapitein vrolijker van zijn eigen gezang en hij sloeg uiteindelijk met zijn hand op de tafel. We wisten allemaal dat hij stilte wenste. Iedereen staakte zijn gesprek, behalve dokter Livesey. Die praatte vriendelijk verder en trok na iedere twee woorden stevig aan zijn pijp. De Kapitein keek hem een tijdje aan, sloeg nog eens op tafel, keek nog strakker en barstte eindelijk uit in een heftige vloek. ‘Stilte daar, tussen de dekken!’

‘Had u het tegen mij, meneer?’ vroeg de dokter en toen de schurk na nog een stevige vloek bevestigde dat dit zo was: ‘Ik heb u maar één ding te zeggen en dat is dit. Als u doorgaat met het drinken van rum zal de wereld binnenkort verlost zijn van een ongelooflijk stuk schorem!’

De woede waarin de oude man uitbarstte, was verschrikkelijk. Hij sprong overeind, trok een vouwmes, opende het, balanceerde het op zijn handpalm en dreigde de dokter aan de muur te spietsen.

De dokter gaf geen krimp. Op dezelfde toon als eerst, kalm en helder zodat iedereen het horen kon, zei hij: 'Als je dat mes niet meteen in je zak stopt, geef ik je mijn woord dat je na de volgende zitting van de rechtbank aan de galg bungelt.'

Daarna volgde een strijd van strakke blikken tussen de twee, maar de Kapitein gaf het al snel op, borg zijn wapen weg en ging weer zitten. Hij gromde als een geslagen hond.

'En nu ik, meneer,' vervolgde de dokter, 'omdat ik nu weet dat er iemand als u in mijn district is, kunt u er op rekenen dat ik u dag en nacht in de gaten hou. Ik ben niet alleen dokter, ik ben ook politierechter. Als ik ook maar één klacht over je krijg, al is het maar voor zoiets stoms als daarnet, zal ik je laten wegjagen als een valse hond. Onthoud dat.'

Kort daarna werd het paard van dokter Livesey bij de deur gebracht en reed hij weg. Maar de Kapitein was die avond verder stil, net als veel avonden daarna.

